

IOAN GLODARIU, VASILE MOGA

Cetatea dacică de la Căpâlna

Editura Altip, Alba Iulia, 2006, 225 p.

Cuprins:

- Motive la o reeditare
- Cuvânt înainte
- I. Cadrul geografic
- II. Istoricul cercetărilor
- III. Descrierea săpăturilor
- IV. Elemente de fortificare
- V. Alte construcții
- VI. Materiale arheologice
- VII. Cronologia cetății
- VIII. Tehnica de construcție
- IX. Concluzii generale
- X. Locuirea feudală
- The Dacian Fortress at Căpâlna. Summary

Cetatea de la Căpâlna, singurul monument UNESCO din zestrea dacică a județului Alba, este una dintre cele mai interesante și semnificative fortificații ale civilizației dacice din perioada ei de maximă înflorire. Construită din piatră ecarisată spre sfârșitul domniei lui Burebista sau în anii imediat următori, cu rol eminent militar și destinație strategică, de barare, împreună cu cetățile de la Tilișca, Bănița și Craiva, a căilor de acces spre Sarmizegetusa, cetatea de la Căpâlna a funcționat neîntrerupt, de la fondare și până la distrugerea sa în timpul celui de-al doilea război daco-

roman, adăpostind doar o garnizoană și pe comandantul acesteia. Iată câteva dintre motivațiile care au stat la baza reeditării monografiei, apărută în 1989 la Editura Științifică și Enciclopedică din București și în bună parte trimisă la topit, în condițiile ambigue create de evenimentele revoluționare de la sfârșitul aceluia an.

AUREL RUSTOIU

**Războinici și artizani de prestigiu
în Dacia Preromană**

Editura NereaMia Napocae, Cluj-Napoca,
2002, 256 p.

Cuprins:

- Cuvânt înainte (de Gelu Florea)
- I. Introducere
- II. Războinicii Regatului dac
- III. Artizani de prestigiu, ateliere, unelte
- IV. Podoabe și accesorii vestimentare. Evoluții ale modei și relații inter-regionale
- V. În loc de încheiere. Imagine, ideologie și istorie în spațiul tracic nord-balcanic
- Krieger und Schmiede im vorrömischen Dakien – Zusammenfassung)
- Abrevieri
- Ilustrații

Într-o lume preponderent rurală artizanii sunt cei care crează instrumentarul prin care aristocrația războinică își exprimă ideologia. Deopotrivă, artizani și războinici, constituie “factorii de mobilitate”, de transformare a unei asemenea lumi, asigurând difuziunea pe arii mai largi a modelelor de organizare, a unor tehnologii, fenomene spirituale și imagini-simboluri noi.

Războinicii regatului dac, cei pentru care s-au construit redevabilele fortificații și care au produs atâta panică la Roma, se dovedesc a fi o castă puternic motivată religios și care a fost pur și simplu anihilată de cucerirea romană, odată cu cetățile și sanctuarele cu care păreau să formeze un complex organic. Fără acceptarea unui spirit războinic hrănit din abundență de fanatism religios nu se poate explica violența cu care romanii au urmărit, prin distrugerea sanctuarelor, să aneantizeze religia pe care acestea o promovau și, de asemenea, ar fi de neînțeles încetarea existenței întregii rețele a fortificațiilor dacice, inclusiv a celor situate departe de teatrul de operațiuni principal sau care au rămas în afara *limesului* provinciei Dacia.

Artizanii de prestigiu, localnici sau străini, care au lucrat, la comanda războinicilor, astăzi renumitele artefacte recuperate prin săpăturile arheologice, par să fi avut un destin mai puțin tragic, tipologia și maniera de prelucrare a materiilor prime din care au fost confecționate o serie de produse în perioada stăpânirii romane evidențiind îmbinarea tradiției cu moda și preferințele artistice ale cuceritorilor.

GABRIELA GHEORGHIU

**Dacii pe cursul mijlociu al Mureșului
(sfârșitul sec. II a. Chr. – începutul
sec. II p. Chr.)**

Editura Mega, Cluj-Napoca, 2005, 524 p.

Cuprins:

- Cuvânt înainte
- Introducere
- I. Cadrul geografic
- II. Din istoricul cercetărilor
- III. Repertoriul descoperirilor

- IV. Așezări
- V. Fortificații
- VI. Viața economică – ocupații, meșteșuguri și produse
- VII. Viața spirituală
- VIII. – Zona cursului mijlociu al Mureșului în contextul Daciei preromane – general și particular
- Die Daken am Mittellauf der Marosch
- Lista ilustrațiilor
- Indice

Zona cursului mijlociu al Mureșului se individualizează între celelalte regiuni din componența regatului dacic ca o regiune ce a fost capabilă să susțină, din toate punctele de vedere, reședința regală de la Sarmizegetusa Regia. Individualizată ca “grâнар” al capitalei, populată cu așezări cărora li se poate aplica fără rezerve atributul de “urbane” în acel sens al “urbanismului” valabil pentru lumea “barbară”, această zonă avea în centru “orașul sfânt” Sarmizegetusa, devenit începând cu domnia lui Deceneu și “capitala politică”, pentru apărarea căreia a fost conceput un sistem defensiv unic în Europa barbară, dar care ar putea fi definită și ca o “capitală a metalurgiei fierului”, ea fiind incontestabil cel mai mare centru metalurgic nu numai al Daciei, ci și al Europei “barbare”. În acest areal agricultura este mult mai bine dezvoltată decât în restul teritoriilor dacice tocmai pentru că beneficia de pe urma progreselor realizate în metalurgia fierului, olăritul a cunoscut și el o înflorire aparte, vasele modelate la roată fiind prezente într-un număr semnificativ, atelierelor de orfevrărie produc obiecte de bronz și de argint fără analogii în restul spațiului locuit de daci, circulația monetară, reprezentată atât prin emisiuni proprii ale unei autorități locale cât și prin imitații ale monedei romane până acolo încât aceasta din urmă pare să fi fost utilizată ca monedă “națională” în Dacia, semn că, din punct de vedere economic, eforturile regalității de integrare a Daciei în circuitul de schimburi materiale bazat pe monedă cu lumea greco-romană au fost încununare de succes, toate acestea probează că, pe cursul mijlociu al Mureșului a existat o putere capabilă să organizeze și să gestioneze resursele umane de așa natură încât să înnobileze lumea din jur, investind în tot

ce era esențial pentru un regat la acea vreme, reflectând cel mai sugestiv stadiul de apogeu la care ajunsese civilizația dacică în perioada cuprinsă între secolul II a. Chr. și cucerirea romană.

ADRIAN BEJAN, LIVIU MĂRUIA

**Civilizația geto-dacilor.
Universul ocupational. Meșteșugurile.**

Excelsior Art, Timișoara, 2005, 187 p.

Cuprins:

- Introducere
- Capitolul I: Arealul geografic
- Capitolul II: Tehnologia prelucrării metalelor
- Capitolul III: Exploatarea și prelucrarea pietrei
- Capitolul IV: Prelucrarea sticlei
- Capitolul V: Prelucrarea lemnului
- Capitolul VI: Meșteșugul olăritului. Ceramica geto-dacică
- Capitolul VIII: Concluzii generale
- La civilisation des Géo-Daces. L'univers occupationnel.
Les Métiers (résumé)
- Bibliografie selectivă
- Abrevieri
- Lista planșelor

Lucrarea tratează în mod cuprinzător meșteșugurile practicate în Dacia. Sinteză cu un bun echilibru între cantitate și calitate, cartea prezintă minuțios cititorului o serie de meșteșuguri din cele mai variate ramuri: olărie, metalurgie, orfevrărie, prelucrarea lemnului, pietrei și sticlei.

După stabilirea arealului cercetat, în primul capitol, sunt investigate, pentru fiecare meșteșug în parte, tehnologiile fo-

losite, pentru ca apoi, prin intermediul unor bogate informații și imagini edificatoare, să se ofere clasificări ale produselor rezultate.

FERGUS MILLAR

**Rome, the Greek World, and the East:
Volume 2: Government, Society & Culture
in the Roman Empire**

University of North Carolina Press, 2004, 504 p.

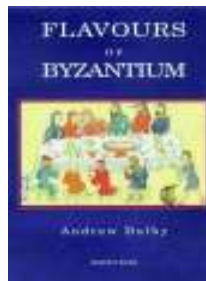
Cuprins:

- Preface
- Introduction to Volume 2, by Hannah M. Cotton
- Abbreviations
- Part I. The Imperial Government
  1. Emperors at Work
  2. Trajan: Government by Correspondence
  3. The Fiscus in the First Two Centuries
  4. The Aerarium and Its Officials under the Empire
  5. Cash Distributions in Rome and Imperial Minting
  6. Epictetus and the Imperial Court
  7. Condemnation to Hard Labour in the Roman Empire, from the Julio-Claudians to Constantine
  8. The Equestrian Career under the Empire
  9. Emperors, Frontiers, and Foreign Relations, 31 B.C. to A.D. 378
  10. Government and Diplomacy in the Roman Empire during the First Three Centuries
  11. Emperors, Kings, and Subjects: The Politics of Two-Level Sovereignty
- Part II. Society and Culture in the Empire
  12. Local Cultures in the Roman Empire: Libyan, Punic, and Latin in Roman Africa
  13. P. Herennius Dexippus: The Greek World and the Third-Century Invasions

14. The Imperial Cult and the Persecutions
15. The World of the Golden Ass
16. Empire and City, Augustus to Julian: Obligations, Excuses, and Status
17. Italy and the Roman Empire: Augustus to Constantine
18. Style Abides
19. A New Approach to the Roman Jurists
20. The Greek East and Roman Law: The Dossier of M. Cn. Licinius Rufinus

- Index

O lucrare a unui cercetător mult apreciat, profesor la Universitatea Oxford, mult apreciată și ea pentru subtilitatea cu care interpretează surse de naturi extrem de variate: literare, epigrafice, papirologice și arheologice, în mai multe limbi de circulație antice (greacă, latină, aramaică, ebraică și alte limbi semitice). Autorul ei este unul dintre cei mai cunoscuți cercetători ai lumii greco-romane, devenit celebru după publicarea în 1964 a monumentalului său studiu asupra lui Dio Cassius și a altor lucrări ulterioare despre antichitatea romană. Această nouă carte a lui, continuare a unui prim volum publicat în urmă cu câțiva ani, al cărui subtitlu era *The Roman Republic and the Augustan Revolution*, tratează evoluția religiilor orientale în paralel cu cea a imperiului roman și este una dintre pietrele de hotar ale istoriografiei contemporane.

ANDREW DALBY

Flavours of Byzantium

Prospect Books, Londra, 2003, 268 p.

Cuprins:

- Preface

-
- An Introduction to Byzantium
  - Tastes and Smells of the City
  - Foods and Markets of Constantinople
  - Water and Wine, Monks and Travellers
  - Rulers of the World
  - The Texts: The Eight Flavours
  - The Texts: Categories of Food
  - The Texts: Humoral and Dietary Qualities of Foods
  - The Texts: A Dietary Calender
  - Instructions and Recipes
  - A Phrase-Book of Byzantine Foods and Aromas
  - Bibliography
  - Index

Mai întâi, suntem informați de unde ar fi trebuit să cumpărăm produsele, apoi ce trebuie să bem, cum mănâncă împăratul, iar în cele din urmă suntem potopiți cu nenumărate rețete și cu o sumedenie de traduceri inedite ale unor texte la fel de rare. După terminarea cărții, atât savantul cât și publicul larg nu mai au nici o scăpare – fug cu toții în piață și se apucă de mâncat ! Și-ar putea cineva imagina că această carte a fost scrisă de un eminent istoric, traducător al lui Cato și autor al unor studii de lingvistică generală? Andrew Dalby este cel care a surprins rând pe rând comunitatea științifică cu lucrări culinare ! Printre aceste titluri se numără: *The Classical Cookbook* (bucătărie antică în general), *Siren Feasts: A History of Food and Gastronomy in Greece* (bucătăria Greciei antice), *Empire of Pleasures: Luxury and Indulgence in the Roman World* (cea a Romei) și recenta *Flavours of Byzantium*, care își propune să redea aproape fotografic plăcerile burților constantinopolitane. Autorul se străduiește așadar să ne înfățișeze pe întreg parcursul vieții o istorie a bucătăriei. Să așteptăm oare noi lucrări despre bucătăria medievală în Occident, despre flămânzenii levantine, despre bucătăria Renașterii și cea a epocii moderne, sau poate că autorul se va teme să se îndepărteze de sursele sale bibliografice?

ISTVÁN VÁSÁRY

Cumans and Tatars: Oriental Military in the Pre-Ottoman Balkans, 1185–1365

Cambridge University Press, 2005

Cuprins:

- Introduction
- Cumans and the second Bulgarian empire
- Cumans in the Balkans before the Tatar conquest (1241)
- The first period of Tatar influence in the Balkans (1242-1282)
- The heydays of Tatar influence in the Balkans (1280-1301)
- Cumans and Tatars on the Serbian scene
- Cumans in Byzantine service after the Tatar conquest (1242-1333)
- The Tatars fade away from Bulgaria and Byzantium (1320-1354)
- The emergence of two Romanian principalities in Cumania (1330, 1364)
- Conclusion

În ciuda ipotezelor ușor exagerate pe care le lansează, cartea lui István Vásáry este una dintre lucrările de referință apărute în ultima vreme. Adevărata contribuție a autorului, profesor de Studii turcice și central asiatice la Universitatea "Loránd Eötvös" din Budapesta și fost ambasador al Ungariei în Turcia, este tratarea exhaustivă a relațiilor dintre cumani și tătari între 1186 și 1360, cu o atenție specială acordată coordonatelor militare, politice și etnice. O serie de concluzii sunt dictate poate de simpatiile naționale și pro-turcești ale autorului, mai ales cele care privesc spațiul românesc și bulgăresc, doi dușmani învederați ai Ungariei și Turciei medievale. Reevaluează rolul important jucat de cumani și tătari în formarea a trei dinastii la sud de Dunăre și una la nordul ei, mergând chiar până la a demonstra că dinastiile

---

medievale românești și bulgărești au fost fie întemeiate, fie controlate de către ei. Totul este aseasonat cu conflicte politice din Ungaria, Bizanț și Serbia, și cu legăturile matrimoniale ale acestor nomazi. În final, autorul descrie anarhia politică din Balcani și trage concluzia că *Pax Ottomanica* a adus de fapt pacea și stabilitatea acestor teritorii răscolite. Fie ea plăcută sau neplăcută, imparțială sau plină de prejudecăți, cartea lui István Vásáry este una care nu poate fi trecută cu vederea. Ea însăși este o nouă ipoteză, care poate fi numai îmbrățișată sau combătută.